The Mediating Role of Self-Efficacy in the Relationship between Financial Anxiety and Life Satisfaction in Students of Yazd University

Zahra Naderi Nobandegani*: Assistant professor of counseling, faculty of psychology and educational science, Yazd University, Yazd, Iran. zahra.naderi@yazd.ac.ir

Reza Taghizadeh: Assistant professor of accounting, faculty of economics, management and accounting, Yazd University, Yazd, Iran. rezataghizadeh@yazd.ac.ir

Abstract

Introduction: Financial anxiety is a problem that can affect the lives of many people, including students, and play an important role in people's lives due to economic conditions, but it has been less addressed in the research literature. This study determines the mediating role of self-efficacy in the relationship between financial anxiety and life satisfaction in students.

Methods: The research method was correlation using structural equation modeling and the research population was the students of Yazd University. Two hundred fifty-five students were selected by the conventional method and filled out Archuleta, Dean, and Span financial anxiety, the Diner life satisfaction questionnaire, and Scherer and Maddox general self-efficacy questionnaire. AMOS software was used for the final evaluation of the model.

Results: The findings showed that financial anxiety had a significant negative relationship with self-efficacy and life satisfaction, and self-efficacy had a significant positive relationship with life satisfaction. Also, the findings showed that the fit indicators of the conceptual model were acceptable after minor corrections and self-efficacy could play a mediating role in the relationship between financial anxiety and student life satisfaction.

Conclusions: Financial anxiety affects reducing students' life satisfaction by reducing self-efficacy.

Keywords

Financial Anxiety

Self-Efficacy

Students

Life Satisfaction

*Corresponding Author

Study Type: Original
Received: 23 Aug 2020
Accepted: 13 Feb 2022

Please cite this article as follows: Naderi Nobandegani Z, and Taghizadeh R. The mediating role of self-efficacy in the relationship between financial anxiety and life satisfaction in students of Yazd University. Quarterly Journal of Social Work. 2022; 10 (4); 28-36

[Downloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-14]

[DOR: 20.1001.1.1735451.1401.10.4.3.3]

نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی در دانشجویان دانشگاه یزد

زهرا نادری نوبندگانی*: استادیار مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران. zahra.naderi@yazd.ac.ir
رضا تقیزاده: استادیار حسابداری، دانشکده اقتصاد، مدیریت و حسابداری، دانشگاه یزد، یزد، ایران. rezataghizadeh@yazd.ac.ir

واژگان کلیدی

اضطراب مالی

خودکارآمدی

دانشجویان

رضایت از زندگی

چکیده

مقدمه: اضطراب مالی مشکلی است که می‌تواند زندگی بسیاری از افراد ازجمله دانشجویان را تحت تاثیر قرار دهد و به‌واسطه شرایط اقتصادی، نقش مهمی را در زندگی افراد ایفا کند اما در ادبیات پژوهش کمتر به آن پرداخته شده است. هدف پژوهش حاضر، تعیین نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی در دانشجویان است.

روش: روش پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه پژوهش، دانشجویان دانشگاه یزد بودند که به روش در دسترس، تعداد دویست و پنجاه و پنج نفر انتخاب شدند و پرسشنامه‌های اضطراب مالی آرچولتا، دیل و اسپن، رضایت از زندگی داینر و خودکارآمدی عمومی شرر و مادوکس را تکمیل کردند. برای ارزیابی مدل مورد نظر از روش معادلات ساختاری و نرم‌افزار AMOS استفاده شد.

نتایج: یافته‌های پژوهش نشان داد، اضطراب مالی با خودکارآمدی و رضایت از زندگی رابطه منفی معنادار، و خودکارآمدی با رضایت از زندگی رابطه مثبت معنادار داشت. همچنین، یافته‌ها نشان داد شاخص‌های برازش مدل مفهومی؛ پس از اصلاحات اندک، قابل قبول بودند و خودکارآمدی توانست در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی دانشجویان نقش میانجی را ایفا کند.

بحث و نتیجه‌گیری: اضطراب مالی از طریق کاهش خودکارآمدی برکاهش رضایت از زندگی دانشجویان تاثیر دارد.

* نویسنده مسوول
نوع مطالعه: پژوهشی
تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۶/۰۲
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۲۴

نحوه استناد به مقاله: زهرا نادری نوبندگانی و رضا تقیزاده. نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی در دانشجویان دانشگاه یزد. فصلنامه مددکاری اجتماعی، ۱۴۰۰؛ ۱۰ (۴): ۳۶-۲۸

[Downloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-14]

[DOR: 20.1001.1.1735451.1401.10.4.3.3]

مقدمه

دانشگاه‌ها، سازمان‌هایی هستند که هر ســاله تعــداد قابل توجهی از جمعیت جوان را جذب می‌کنند و طی زمان معینی توانمندی‌های علمی و عملی این افراد را پرورش می‌دهند و درنهایت نیروهای آمـوزش دیـده و متخصص را در اختیار جامعه قرار می‌دهند. درعین‌حال دوره تحصیلی دانشگاهی، به‌واسطه حضور عوامل متعدد، دوره‌ای پرتنش است و می‌تواند رضایت از زندگی را تحت تاثیر قرار دهد.[۱] رضایت از زندگی به‌عنوان یک فرایند شناختی تعریف می‌شود که در آن افراد از طریق مقایســه وضعیت زندگیشان با مجموعه اســتانداردهای خودتحمیل‌شده، میزان رضایتشــان از زندگی را ارزیابی می‌کنند.[۲] بهزیســتی روان‌شناختی دارای دو مولفه عاطفی و شناختی است و برخلاف مولفه عاطفی که احساسات مثبت و منفی افراد را به‌صورت آنی ارزیابی می‌کند، مولفه شــناختی معمولا با این پرســش از مردم ســنجیده می‌شود که چقدر از زندگی خود رضایــت دارند. رضایت از زندگی همچنین رضایتمندی فرد از زندگی فعلی و گذشــته خود، ادراکی که در رابطه با نظرات افراد خویشاوند درباره زندگیش دارد، و نیز تمایل فرد به تغییر را در بر می‌گیرد.[۳]

طبق مطالعه اشــمیتر،[٤] رضایت؛ از عواملی مانند لذت بردن از زندگی، یافتن معنی در زندگی، داشــتن استمرار در رسیدن به اهداف، هویت فردی مثبت، داشــتن احساس جسمانی خوب، امنیت اقتصادی و روابط اجتماعی تاثیر می‌پذیرد. بنابراین یکی از متغیرهایی که می‌تواند رضایت از زندگی در دانشــجویان را تحت تاثیر قرار دهد، بحث امنیت اقتصادی و اســترس و اضطراب مالی ناشی از احساس ناامنی مالی است. اضطراب مالی، سندرمی روانی/اجتماعی است که به موجب آن فرد در رابطه با اداره موثر امور مالی خود، دچار اضطراب و ناراحتی اســت.[۵] در دوران دانشــگاه دانشــجویان خود مدیریت امور مالیشــان را بر عهده می‌گیرند. بنابراین سال‌های دانشــگاه یکی از پراسترسترین دوره‌های زندگی افراد از نظر مالی است.[٦] بخش اقتصادی زندگی دانشــجویی می‌تواند استرس‌های زیادی را برای این قشر از افراد جامعه ایجاد کند؛ چنان‌که رابرتس و همکاران[۷] دریافتند، بین وضعیت‌های مالی دانشــجویان دانشــگاه و وضعیت جسمانی و روانی آن‌ها رابطه وجود دارد و اندرو و ویلدینگ[۸] نیز پی بردند استرســورهای مالی به گونه‌ای مثبت با افزایش ســطوح استرس و اضطراب در دانشجویان در ارتباط اســت. برخی پژوهش‌ها به این نتیجه رســیده‌اند که بین اضطراب و رضایت از زندگی رابطه منفی معنادار برقرار اســت.[۹] چنان‌که به‌نظر می‌رســد، ناتوانی فرد در تامین و مدیریت زندگی مالی، می‌تواند موجب کاهش رضایت از زندگی شود. وضعیت اقتصادی ازجمله مهمترین تعیین‌کننده‌های سلامت است[۱۰] و قرار گرفتن در معرض استرسورهای مختلف ازجمله استرســور مالی می‌تواند افراد را در برابر آســیب‌های روانی آســیب‌پذیرتر کند و به‌دنبال آن رضایت افراد از زندگی تحت‌الشعاع قرار خواهد گرفت.

با توجه به آنچه گفته شد به‌نظر می‌رسد، اضطراب مالی می‌تواند به واسطه تاثیر بر برخی متغیرها به شیوه‌ای غیرمستقیم نیز رضایت از زندگی را تحت تاثیر قرار دهد که ازجمله این متغیرها خودکارآمدی است. بندورا[۱۱] خودکارآمدی را به‌عنوان باور فرد به‌عمل مطلوب؛ در کنار آمدن با موقعیت، تعریف کرده اســت. سباستین[۱۲] معتقد است خودکارآمدی که راهی برای خودکنترلی احساسات است، می‌تواند مزایای متعددی در مواجهه با استرس و اضطراب به همراه داشته باشد و آسیب‌پذیری را که افراد هنگام مواجهه با موقعیت استرســزا نشــان می‌دهند، توضیح دهد؛ اما باید توجه داشــت که این ســازه تحت تاثیر شــرایط محیطــی نیز قرار دارد و مفهومــی کلی یا فراگیر مانند عزت نفس یا اعتماد به نفس نیســت. افراد می‌توانند در یک موقعیت، خودکارآمدی زیاد و در موقعیت دیگر خودکارآمدی کم داشــته باشــند. خودکارآمدی بسته به شایستگی‌های لازم بــرای فعالیت‌های مختلف؛ حضور یا فقدان دیگران؛ درک شایســتگی این افراد؛ آمادگی فــرد برای توجه کردن به عملکرد ناموفق به جای موفقیت؛ و حالت‌های فیزیولوژیکی همراه، به‌ویژه وجود خســتگی، اضطراب، بی‌احساســی یا دلسردی، از موقعیتــی به موقعیت دیگر، تفــاوت دارد.[۱۳] به‌عبارت بهتر، خودکارآمدی می‌تواند تحت تاثیر شــرایط خصوصا محیطی، دستخوش تغییراتی شود.

برخی پژوهش‌ها نشــان داد بین اضطراب و اســترس و خودکارآمدی رابطه منفی[۱٤و۱۵] و بین خودکارآمدی و رضایت از زندگی رابطه مثبت[۱۸-۱٦] وجود دارد و کاکار[۱۹] دریافت خودکارآمدی می‌تواند رضایت از زندگی را پیش‌بینی کند. لیم و همکاران[۲۰] در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که بین استرس مالی و خودکارآمدی مالی رابطه منفی وجود دارد. از سوی دیگر خودکارآمدی به‌واسطه ایجاد تغییرات رفتاری می‌تواند موجب افزایش بهزیستی روان‌شناختی و جسمانی فرد گردد[۲۱]

[Downloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-14]

DOR: 20.1001.1.1735451.1401.10.4.3.3]

و این رضایت از زندگی را افزایش خواهد داد. بنابراین، براســاس آنچه گفته شــد، این سوال مطرح می‌شود که آیا خودکارآمدی می‌تواند در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی در دانشــجویان، نقش میانجــی را ایفا کند؟ در مــورد رابطه بین اضطراب و خودکارآمدی پژوهش‌هــای زیــادی در حوزه‌های مختلف ازجملــه اضطــراب پژوهــش،[۲۲] اضطراب اجتماعی[۲۳] و اضطراب امتحان[۲٤] صورت گرفته است. در عین حال، این پژوهش‌ها، مساله‌ها و مشکلات مرتبط با اقتصاد جامعه نظیر اضطراب مالی را مورد بررسی قرار نداده‌اند. بنابراین در راســتای پاسخ به مســاله پژوهش فرضیه‌های زیر مطرح می‌گردد: -بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی در دانشــجویان رابطه معناداری وجــود دارد. -بین اضطــراب مالــی و خودکارآمدی در دانشــجویان رابطــه معناداری وجود دارد. -بین خودکارآمــدی و رضایت از زندگی در دانشــجویان رابطه معناداری وجــود دارد. -خودکارآمدی رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی را در دانشجویان میانجی می‌کند.

روش

پژوهش حاضر از نوع همبستگی و جامعه پژوهش دانشجویان دانشگاه یزد در سال ۱۳۹۸ بودند که به روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد دویست و پنجاه و پنج نفر انتخاب شدند و پس از اظهار رضایت، پرسشنامه‌های پژوهش را تکمیل کردند. از مجموع دویســت و پنجاه و پنج نفر شــرکت‌کننده در پژوهش صد و نود و دو دختر و شصت و سه نفر پسر بودند. همچنین ســن صد و شــصت و سه نفر هجده الی بیست سال و هشتاد و هشت نفر بیســت الی بیست و چهار سال بود. ضمن این‌که چهار نفر از شرکت‌کنندگان سن خود را گزارش نداده بودند.

ملاک‌های ورود و خروج

ورود: در حال تحصیل بودن در یکی از مقاطع تحصیلی کارشناســی یا کارشناســی ارشد دانشگاه یزد و در لینک ارسالی پرسشنامه نیز در این مورد توضیحاتی داده شد. همچنین،

خروج: پاسخگو ناقص به پرسشنامه‌های پژوهش.

ابزارهای پژوهش

مقیاس اضطراب مالی: مقیاس هفت آیتمی اضطراب مالی اولین بار توسط آرچولتا، دیل و اسپن[۲۵] و بر اساس آیتم‌های مقیاس GAD-7 ساخته و بر روی نمونه‌ای از دانشجویان اجرا شده است. برخی از آیتم‌های این مقیاس عبارتند از: نسبت به موقعیت مالی خود احساس اضطراب می‌کنم؛ و به‌دلیل موقعیت مالیم، در تمرکز بر روی تحصیل/کار خود مشکل دارم. این پرسشنامه دارای یک لیکرت هفت بخشی از یک به معنای هرگز تا هفت به معنای همیشه است که نمرات می‌تواند بین هفت تا چهل و نه در تغییر باشــد و نمره بالاتر به معنای اضطراب مالی بیشتر است. آرچولتا و همکاران[۲۵]و ترن، لم و لگ[۲٦] پایایی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ را نود و چهار صدم گزارش کردند. همچنین آرچولتا و همکاران[۲۵] پی بردند، روایی واگرای این مقیاس با رضایت مالی معنادار است. در پژوهش کنونی ضریب آلفای کرونباخ نود و دو صدم به‌دست آمد.

مقیــاس خودکارآمدی: به‌منظور ســنجش باورهای خودکارآمدی دانشــجویان، از مقیاس باورهای خودکارآمدی شــرر و مادوکس[۲۷] اســتفاده شــد. این مقیاس که برای سنجش خودکارآمدی عمومی ساخته شده، هفده ماده و یک لیکرت پنج بخشــی از یک کاملا موافقم تا پنج کاملا مخالفم دارد که نمره بالاتر به معنای خودکارآمدی بیشــتر، و نمره پایینتر به معنای خودکارآمدی کمتر اســت. از دیدگاه سازندگان، این مقیاس ســه جنبه از رفتار شامل میل به آغازگری رفتار، میل به افزایش تــلاش بــرای کامل کردن تکلیــف و متفاوت در رویارویی با موانــع را اندازه‌گیری می‌کند؛ هرچند هیچــگاه این عوامل از طریق تحلیل عامل تاییدی مورد ســنجش قرار نگرفته‌اند. همچنین آیتم‌های دو، چهار، پنج، هفت، یازده، دوازده، چهارده، شانزده به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. باپیری، کلانتری، نشاط‌دوست و عریضی[۲۸] آلفای کرونباخ این پرسشنامه را هشــتاد و پنج صدم و شــرر و مادوکس[۲۷] این ضریب را هفتاد و شــش صدم به‌دست آوردند. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ این مقیاس هشتاد و هفت صدم به‌دست آمد.

مقیاس رضایت از زندگی: مقیاس پنج ســوالی رضایت از زندگی توســط داینر، امونس، لارســن و گریفین[۲۹] ســاخته شــده اســت و ســطح رضایت کلی فرد از زندگــی را در یک لیکرت هفت‌بخشــی از یک کاملا مخالفــم تا هفت کاملا

[Downloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-14]

DOR: 20.1001.1.1735451.1401.10.4.3.3]

موافقم می‌سنجد. کمترین نمره این مقیاس پنج و بیشترین نمره سی و پنج است که قاعدتا نمره بالاتر نشان‌دهنده رضایت بیشتر از زندگی است. این محققان ضریب همسانی درونی مقیاس را در نمونه‌ای از دانشجویان هشتاد و دو صدم و ضریب بازآزمایی را هشتاد و هفت صدم به‌دست آوردند. در ایران بیانی، کوچکی و گودرزی[۳۰] پایایی این مقیاس با استفاده از روش بازآزمایی، شصت و نه صدم و آلفای کرونباخ هشتاد و سه صدم، روایی همگرای این مقیاس با پرسشنامه شادکامی آکسفورد۲۰۰۱ را هفتاد و یک صدم و روایی واگرای آن را با پرسشنامه افسردگی بک و همکاران[۳۱] منفی پنجاه و نه صدم به‌دست آوردند که ضرایب روایی هر دو معنادار بودند. همچنین در پژوهش حاضر، ضریب آلفای کرونباخ هشتاد و دو صدم به‌دست آمد.

برای آزمون برازش مدل پیشنهادی، از مدل‌یابی معادلات ساختاری و نرم افزار AMOS22 و برای تعیین کفایت برازش مدل مذکور با داده‌ها، شاخص‌های برازندگی مانند مجذور خی χ^2، شاخص مجذور کای بر درجه آزادی χ^2/df، شاخص نیکویی برازش GFI، شاخص برازش برازنده IFI، شاخص برازندگی تطبیقی CFI، شاخص توکر-لویس TLI و درنهایت شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات تقریبی RMSEA مورد استفاده قرار گرفت.

یافته ها

در جدول شماره یک یافته‌های مربوط به اطلاعات توصیفی و نیز ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش آورده شده است. همان‌گونه که جدول شماره یک نشان می‌دهد، میانگین-انحراف استاندارد متغیر اضطراب مالی هجده و شصت و نه صدم- هشت و شصت و هفت صدم، رضایت از زندگی شانزده و بیست صدم- سه و چهل و چهار صدم و خودکارآمدی پنجاه و شصت و سه صدم- چهار و بیست و هشت صدم است. همچنین بین رضایت از زندگی با اضطراب مالی۰/۳۶-، P<۰/۰۱، رضایت از زندگی و خودکارآمدی۰/۱۷، P<۰/۰۱ و خودکارآمدی با اضطراب مالی۰/۱۸-، P<۰/۰۱ رابطه معناداری وجود دارد.

جدول(۱) میانگین و انحراف معیار و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

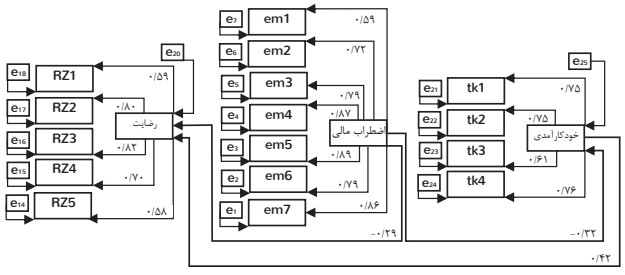
متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	۱	۲	۳
رضایت از زندگی	۱۶/۲۰	۳/۴۴	۱		
اضطراب مالی	۱۸/۶۹	۸/۶۷	-۰/۳۶**	۱	
خودکارآمدی	۵۰/۶۳	۴/۲۸	۰/۱۷**	-۰/۱۸	۱

جدول(۲) نتایج شاخص‌های برازش کلی مدل

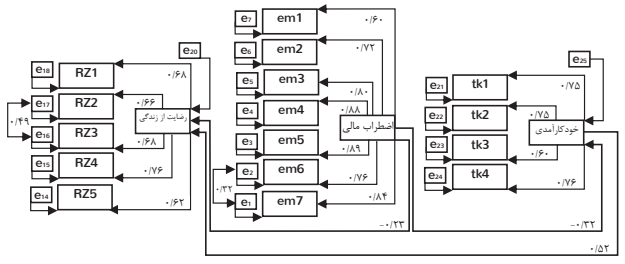
مدل آزمون‌شده پژوهش	x²/df	p.value	RMSEA	GFI	IFI	CFI	TLI
مدل قبل از اصلاح	۲/۵۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۷	۰/۸۸	۰/۹۲	۰/۹۲	۰/۹۱
مدل بعد از اصلاح	۱/۹۹	۰/۰۰۱	۰/۰۶	۰/۹۱	۰/۹۵	۰/۹۵	۰/۹۴

در ادامه برای بررسی فرضیه اصلی پژوهش، مدل ساختاری تبیین واریانس رضایت از زندگی بر اساس اضطراب مالی با میانجیگری خوکارآمدی مورد آزمون قرار گرفت. نمودا شماه یک مدل ساختاری و اندازه گیری را نشان می‌دهد. بازه ضرایب مستقیم ساختاری بین بیست و نه صدم تا چهل و دو صدم و بازه ضرایب اندازه‌گیری استاندارد رگرسیونی بین پنجاه و هشت صدم تا هشتاد و نه صدم است.

نمودار(۱) نقش میانجی‌گری خودکارآمدی در رابطه اضطراب مالی و رضایت از زندگی
(tk: خودکارآمدی؛ RZ: رضایت از زندگی؛ em: اضطراب مالی)

نمودار(۲) نقش میانجی‌گری خودکارآمدی در رابطه اضطراب مالی و رضایت از زندگی (مدل اصلاح‌شده)

بنابراین، مطابق با این جدول، مدل مورد نظر در سه دسته شاخص‌های برازش مطلق، ایجازی و مقایسه‌ای به شکل مطلوب است. همچنین اثر غیرمستقیم به رضایت از زندگی، از اضطراب مالی با واسطه خودکارآمدی نیز که قبل از

چنان‌که جدول فوق نشان می‌دهد، پس از اعمال تعدادی از شاخص‌های اصلاح، برازش مدل به شکل مطلوبتری تغییر کرد و تمامی شاخص‌های ذکرشده در جدول فوق، بالای نود صدم قرار گرفتند.

[Downloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-14]

DOR: 20.1001.1.1735451.1401.10.4.3.3]

اعمال شاخص‌های اصلاح منفی سیزده صدم بود به منفی شانزده صدم افزایش نشان داد.

نمودار شماره دو نشان‌دهنده مدل اصلاح‌شده نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه اضطراب مالی و رضایت از زندگی است. همچنین، جهت برازش مدل از روش کاهش آیتم‌ها که توسط افرادی نظیر هایدوک و لیتوی[۳۲] پیشنهاد شده است، استفاده گردید. این دو پژوهشگر پیشنهاد می‌دهند به‌منظور برازش بهتر مدل، از معرفترین شاخص‌ها (جهت معرفی متغیر پنهان) استفاده شود و نه لزوما همه شاخص‌ها. همچنین مطابق با فرمول سوبل؛ برای معناداری میانجیگری، رابطه غیرمستقیم اضطراب مالی و رضایت از زندگی با میانجیگری خودکارآمدی؛ با محاسبه ضرایب بتای غیراستاندارد، معنادار بود. در آزمون سوبل، اگر مقدار Z-value از یک و نود و شش صدم بیشتر باشد، می‌توان نتیجه گرفت در سطح اطمینان نود و پنج درصد، تاثیر متغیر میانجی در رابطه بین دو متغیر دیگر معنادار است که در این پژوهش آماره سوبل منفی سه و بیست و چهار صدم به‌دست آمد. همچنین، حجم نمونه کفایت حداقلی لازم را داشت. بر اساس شاخص HOLTER=192، داده‌های پرت و گمشده نیز چک و مدیریت شد. افزون بر این، توزیع متغیرها به توزیع نرمال شباهت داشت و با توجه به حجم نمونه قابل ملاحظه نسبت به این مساله اطمینان حاصل گردید.

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی این پژوهش بررسی نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی بود. بررسی فرضیه اول نشان داد بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی رابطه منفی معنادار وجود دارد. هر چند همسو با نتایج این تحقیق یافته‌ای وجود ندارد، اما از آن‌جا که سازه اضطراب مالی بر اساس اضطراب عمومی ساخته شده است و نشانه‌هایی شبیه به آن را مورد سنجش قرار می دهد، در این زمینه می‌توان به پژوهش الین و همکاران[۹] اشاره کرد که نشان دادند، بین اضطراب و رضایت از زندگی رابطه معنادار وجود دارد. هر چقدر افراد اضطراب بیشتری داشته باشند، احتمال این‌که احساس رضایتمندی کاهش یابد بیشتر است.[۳۳و۳٤] برخی تحقیقات مانند گوا و همکاران[۳۵] نشان داده‌اند اضطراب، استرس و افسردگی دانشجویان سال آخر دانشگاه بازتاب بحران اقتصادی، بیکاری و بار مسوولیت مالی است و نیز در مواردی با شک در مورد به‌دست آوردن شغلی مناسب بعد از تحصیل و مشکلات مالی ناشی از آن، مرتبط است.[۳٦] به‌صورت کلی می‌توان گفت افراد مضطرب معمولا کیفیت زندگی پایینتری دارند که این خود باعث کاهش رضایت از زندگی می‌شود.

تحلیل نتایج فرضیه دوم پژوهش نشان داد، بین اضطراب مالی و خودکارآمدی در دانشجویان نیز رابطه منفی معنادار وجود دارد. این یافته با پژوهش موریس،[۳۷] سالیوان،[۱٦] عزیزلی و همکاران،[۱۷] قاسمی و همکاران،[۱۸] شوارتز و لوتس سینسکا،[۱٤] و اوگون می و مابکوجه[۱۵] که نشان دادند بین اضطراب و خودکارآمدی رابطه وجود دارد، همسو است. در تبیین این یافته می‌توان به این اشاره کرد که سازه خودکارآمدی تحت تاثیر شرایط محیطی و موقعیتی می‌تواند دستخوش تغییراتی شود. درواقع، وقتی افراد دچار ترس و اضطراب شدید یا سطوح بالای استرس می‌شوند، انتظارات کارایی آن‌ها پایین می‌آید. خودکارآمدی افراد می‌تواند بسته به موقعیت، دستخوش تغییراتی شود؛ چنان‌که شخصی در یک موقعیت؛ کارایی شخصی زیاد و در موقعیتی دیگر؛ کارایی شخصی کم داشته باشد. به‌عبارت بهتر، این سازه می‌تواند به واسطه احساس شایستگی‌های لازم برای فعالیت‌های مختلف و حالت‌های فیزیولوژیکی همراه به‌ویژه وجود خستگی، اضطراب، بی‌احساسی یا دلسردی و مواردی از این قبیل، از موقعیتی به موقعیت دیگر متفاوت باشد.[۱۳] از آن‌جا که در دوران دانشجویی، عموما دانشجویان به لحاظ مالی به خانواده وابستگی دارند، مساله‌ها و مشکلات مالی می‌تواند احساس توانمندی افراد در اداره و کنترل امور را بیشتر تحت تاثیر قرار دهد و فرد خصوصا در موقعیت‌های بحرانی، احساس ناکارآمدی بیشتری پیدا کند.

نتایج حاصل از بررسی فرضیه سوم نشان داد، بین خودکارآمدی و رضایت از زندگی در دانشجویان رابطه مثبت معنادار وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیقات زندی و همکاران[۳۸] و وچیو و همکاران،[۳۹] سالیوان،[۱٦] عزیزلی و همکاران[۱۷] و قاسمی و همکاران[۱۸] که نشان داده‌اند بین خودکارآمدی و رضایت از زندگی رابطه وجود دارد و نیز یافته کاکار،[۱۹] همسو است. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت، افرادی که احساس خودکارآمدی دارند، می‌توانند به خوبی با شرایط

[Downloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-14]

DOR: 20.1001.1.1735451.1401.10.4.3.3]

کنـار آیند و اضطراب و افسـردگی کمتر و بهزیسـتی ذهنی بالاتری را تجربه کنند. پیشرفت‌ها و سلامت روان مثبت، نیازمند باورهای کارآمد شخصی خوشبینانه اسـت.[۳۸] به‌صورت کلی، احساس خودکارآمدی موجب افزایش کیفیت و نیز رضایت فرد از زندگی است.

یافته‌های حاصل از بررسـی فرضیه چهارم نشان داد که، خودکارآمدی می‌توانـد در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی نقش میانجی ایفا کند. هر چند در راستای فرضیه اصلی پژوهش، تحقیق دقیقا مشابهی انجام نشـده است؛ استرس و اضطراب مالی، از احساس ناتوانایی در بر عهده گرفتن مسوولیت‌های اقتصادی ناشی می‌گردد[۴۰] و بر بسیاری از جنبه‌های زندگی ازجمله سـلامتی، بهزیسـتی و وضعیت تحصیلی تاثیر منفی دارد.[۴۱] به‌عبارت دیگر، استرس و اضطراب مالی یکی از جنبه‌های مهم سـلامت روان افراد است و به‌عنوان احسـاس اضطراب یا نگرانی در رابطه با وضعیت مالی تعریف می‌شـود.[۳] بنابرایـن، در تبیین یافته حاصل می‌توان این گونه بیان کرد که در شـرایط استرسزا، افراد احساس خودکارآمـدی کمتـری را تجربه می‌کنند و در مقابـل به‌دنبال درجات پایینتری از خودکارآمدی، رضایت فرد از زندگی متاثر می‌شود. به‌عبارت بهتـر، اگر افراد هنگام رویایی با شـرایط اضطـراب‌آور، خودکارآمدی بیشـتری احسـاس کنند، احتمال بیشـتری وجود دارد کـه رضایت از زندگیشـان تحت تاثیر قرار نگیـرد و بتوانند از پـس موقعیت به خوبی برآیند؛ چرا که فرد فاقد خوکارآمدی، در مواجهه با مشکلات زود تسلیم می‌شود و در جهت بهبود سلامت روان خود تلاش چندانی نمی‌کند.[۴۲] درعین‌حـال، بنـدورا دریافتـه اسـت کـه هرچـه سـطح انگیختگی فیزیولوژیکی و هیجانی شـخص بالاتر باشد، سـطح خودکارآمدی او پایینتر اسـت. به‌عبارت دیگر، در یک موقعیت معین هرچه فرد بیشـتر دچار ترس، اضطراب و تنش شـود، کمتر احساس می‌کند که می‌تواند بـا آن کنار بیاید.[۴۳] به‌همین دلیل اضطراب در رابطه با اداره امور مالی زندگی می‌تواند بر سـطح خودکارآمدی فرد اثر بیشتری داشته باشد و از ایـن طریق رضایـت از زندگی را تحت تاثیر قـرار دهد. این موضوع در زندگی دانشجویی که افراد در زمینه خودکارآمدی مالی خود؛ به اطمینان لازم دسـت نیافته‌اند، می‌تواند نمود بیشتری داشته باشد؛ چراکه در این دوران غالبا افراد هنوز به تصویر روشنی از آینده زندگی مالی خود دست نیافته‌اند. در این بین، وجود بحران‌های اقتصادی نیز موجب دامن زدن به این ناامنی مالی شده، و سطح اضطراب و تنش را بالا برده است که این می‌تواند بر خودکارآمدی و به تبع آن رضایت از زندگی تاثیرگذار باشـد.

محدودیت‌ها: ازجمله محدودیت‌های پژوهش حاضر، اسـتفاده از نمونه دانشـجویی و نیز روش نمونه‌گیری در دسترس بود؛ بنابراین بهتر اسـت در تعمیم یافته‌ها به سـایر گروه‌ها دقت شـود. همچنین استفاده صرف از پرسشـنامه‌های خودگزارشـی، می‌تواننـد باعث مخفی ماندن عوامل اثرگذار مهمی گردد که توسـط ابزارهای پژوهش مورد سـنجش قـرار نمی‌گیرنـد. با توجـه به این‌کـه نمونه پژوهش شـامل دختران و پسـران دانشـجو اسـت و میزان اضطراب مالی پسران و اثرات آن ممکن اسـت متفاوت از دختران باشـد، این مـورد می‌تواند بر نتایج تاثیرگذار باشـد.

پیشـنهادها: بر اسـاس نتایج به‌دست‌آمده پیشـنهاد می‌شـود به افزایش دانش مالی افراد اهمیتی بیش از آنچه در گذشـته وجود داشته است، داده شود. چراکه، شرایط اقتصادی در سراسر جهان اقتضا می‌کند، افراد اطلاعاتی در این زمینه داشته باشند تا در مواقع بحرانی بتوانند به مدیریت هر چه بهتر منابع مالی خود بپردازند و کمتر دچار استرس و اضطراب مالی شوند. پیشنهاد می‌شود این پژوهش بر روی نمونه‌های غیردانشـجویی نیز اجرا شود و متغیرهایی نظیر تنظیم شـناختی هیجان و مهارت‌های ارتباطی به‌عنوان میانجی مورد بررسـی قـرار گیرند تا تاثیر سایر ویژگی‌ها یا مهارت‌هایی که می‌توانند نقش میانجی را در رابطه بین متغیرهای پژوهش ایفا کنند، بهتر شناخته شود. همچنین با توجه به این‌که جنسـیت می‌تواند موجب تفاوت در تجربه اضطراب مالی شـود، پیشنهاد می‌شود نقش تعدیلگر جنسـیت در رابطه با این حیطه مورد بررسی قرار گیرد.

تضـاد منافـع: لازم بـه ذکر اسـت این پژوهش بدون حمایت مالی انجام گرفته است و بین نویسـندگان مقاله نیـز هیچ‌گونه تضاد منافعی وجود ندارد.

سپاسـگزاری: بر خـود لازم می‌دانیم از تمام افرادی که ما را در انجام هر چه بهتر این پژوهش یاری رساندند، خصوصا دانشجویان دانشگاه یزد تشکر و قدردانی نماییم.

[Downloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-14]

DOR: 20.1001.1.1735451.1401.10.4.3.3]

منابع

References:

1. Bakhshipur Rudsari A, Peyrovi H, Abedian A. Investigating the relationship between life satisfaction and social support with mental health in students. Journal of Principles of Mental Health. 2006; 7 (27-28): p. 145-152 [Persian].
2. Coffman D, Gilligan TD. Social support, stress and self efficacy: Effects on students' satisfaction. Journal of College Student Retention: Research, Theory, & Practice. 2003; 4 (1): p. 53–66.
3. Diener E, Lucas R.E. Personality and subjective well-being. In D. Kahneman, E. Diener, & N. Schwarz (Eds.), Well-being: The foundations of hedonic psychology (pp. 213 –229). New York: Russell Sage Foundation. 1999.
4. Cutillo-Schmitter, T.A. and Zisselman, M. and Woldow, A. Life satisfaction in centenarians residing in long-term care. The Annals of Long-Term Care: Clinical Care And Aging. 1999, Vol.7(12), p.437-442.
5. Burchell, B. J. (2003). Identifying, describing and understanding financial aversion: Financial phobes. Report for EGG. Retrieved from http://people.pwf.cam.ac.uk/bb101/FinancialAversionReportBurchell.pdf
6. Cress V.C, Lampman C. Hardiness, stress, and health-promoting behaviors among college students. Psi Chi Journal of Undergraduate Research. 2007; 12 (1): p. 18–23.
7. Roberts R, Golding J, Towell T, Reid S, Woodford S, Vetere A, Weinreb I. Mental and physical health in students: The role of economic circumstances. British Journal of Health Psychology. 2000; 5 (3): p. 289-297.
8. Andrews B, Wilding J.M. The relation of depression and anxiety to life-stress and achievement in students. British Journal of Psychology. 2004; 95: p. 509-521.
9. Alleyne M, Alleyne P, Greenidge D. Life satisfaction and perceived stress among university students in Barbados. Journal of Psychology in Africa. 2010; (20): p. 291-298.
10. Genereux M, Auger N, Goneau M, Daniel M. Neighborhood socioeconomic status, maternal education and adverse birth outcomes among mothers living near highways. Journal of Epidemiology and Community Health. 2008; 62 (8): p. 695-700.
11. Bandura A. Scocial foundations of thought and action: Social cognitive theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1986.
12. Sebastian V. A theoretical approach to stress and self-efficacy. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2013; 78: p. 556-561.
13. Feist J, Feist G, Roberts T A. Theories of Personality. 8th edition. New York, United States. McGraw-Hill Education. 2013. [Persian].
14. Schwarzer R, Luszczynska A. Health behavior constructs: Theory, measurement, and research. National Cancer Institute Website. Retrieved from. http://dccps.cancer.gov/brp/constructs/selfefficacy/index.html. 2007.
15. Ogunyemi A.O, Mabekoje S.O. (2007). Self-efficacy, risk-taking behavior and mental health as predictors of personal growth initiative among university undergraduates. Journal of Search in Educational Psychology. 2007; 12: p. 349-362.
16. O'Sullivan G. The relationship between hope, eustress, self-efficacy, and life satisfaction among undergraduates. Social Indicators Research. 2011; 101: p.155–172.
17. Azizli N, Atkinson B.E, Baughman H.M, Giammarco E.A. Relationships between general self-efficacy, planning for the future, and life satisfaction. Personality and Individual Differences. 2015; 82: p. 58–60.
18. Ghasemi R, Rajabi-Gilan N, Reshadat S, Zakiei A, Zangeneh A, Saedi S. The relationship of social support and self-efficacy with mental health and life satisfaction. Journal of Mazandaran University of Medical Sciences. 2017; 27 (147): p. 228-239 [Persian].
19. Cakar F.S. The relationship between the self-efficacy and life satisfaction of young adults. International Education Studies. 2012; 5 (6): p. 123-130.
20. Lim H, Heckman S, Montalto C.P, Letkiewicz J. Financial stress, self-efficacy, and financial help-seeking behavior of college students. Journal of Financial Counseling and Planning. 2014; 25 (2): p. 148-160.
21. Bandura A. Self-efficacy: The exercise of control. New York: Freeman. 1997.
22. Razavi S.A, Shahrabi A, Siamian H. The relationship between research anxiety and self-efficacy. Mater Sociomed. 2017; 29: p. 247–50.
23. Matsuo N, Arai K. Relationship among social anxiousness, public self-consciousness, and social self-efficacy in children. Japanese Journal of Educational Psychology. 1998; 46: p. 21–30.
24. Yue X. Test anxiety and self-efficacy: Levels and relationship among secondary school students in Hong Kong. Psychologia: An International Journal of Psychology in the Orient. 1996; 39: p. 193–202.

[Downloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-14]

DOR: 20.1001.1.1735451.1401.10.4.3.3]

25. Archuleta K.L, Dale A, Spann S.M. College students and financial distress: Exploring debt, financial satisfaction, and financial anxiety. Journal of Financial Counseling and Planning. 2013: 24: p. 50–62.
26. Tran A.G.T.T, Lam C.K, Legg E. Financial stress, social supports, gender, and anxiety during college: A stress-buffering perspective. The Counseling Psychologist. 2018; 46 (7): p. 846–869.
27. Sherer M, Maddux J.E, Mercandante B, Prentice-Dunn S, Jacobs B, Rogers R.W. The self-efficacy scale: Construction and validation. Psychological Reports. 1982; 51: p. 663-671.
28. Bapiri O, Kalantari M, Neshat Doost H.T, Arizi H.R. The relationship between general self-efficacy, belonging and love and meaning in life through the mediating of social values among secondary school girls. Knowledge & Research in Applied Psychology. 2020; 21 (1): p. 20-30 [Persian].
29. Diener E, Emmons R.A, Larsen R.J, Griffin S. The satisfaction with life scale. Journal of Personality Assessment. 1985; 49: p. 71-75.
30. Bayani A.A, Kouchaki Ashour M, Goodarzi H. The reliability and validity of the life satisfaction scale (SWLS). Transformational Psychology: Iranian Psychologists. 2008; 3 (11): p. 259-265. [Persian].
31. Beck T, Ward C.H, Mendelson M, Mock, J. Erbaugh, J. An inventory for measuring depression. Archives of General Psychiatry. 1961; 4: p. 561-571.
32. Hayduk L.A, Littvay L. Should researchers use single indicators, best indicators, or multiple indicators in structural equation models? BMC Medical Research Methodology. 2012; 12, 1: p. 1-17.
33. Guney S, Khalafat T, Boysan M. Dimensions of mental health: Life satisfaction, anxiety and depression: A preventive mental health study in Ankara University student's population. Procedia Social and Behavioral Sciences. 2010; 2 (2): p. 1210-1213.
34. Guney S. Life satisfaction of University students in Turkey, poster, 1st World Positive Psychology Conference, Pennsylvania, USA. 2009; p. 18-23.
35. Guo Y.J, Wang S.C, Johnson V, Diaz M. College students' stress under current economic downturn. College Student Journal. 2011; 45 (3).
36. Mouza A.M. Perceived stress of the undergraduate students in Greece due to the economic crisis. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2015; 177: p. 72-265.
37. Muris P. Relationships between self-efficacy and symptoms of anxiety disorders and depression in a normal adolescent sample. Personality and Individual Differences. 2002; 32: p.337–348.
38. Zandi H, Sadeghi A, Shamsaei F, Tapak L. The relationship between self-efficacy with life satisfaction in undergraduate nursing students at Hamadan Nursing and Midwifery Faculty. Journal of Nursing Education. 2020; 8 (6): p. 34-40. [Persian].
39. Vecchio G.M, Gerbino M, Pastorelli C. Del Bove G, Caprara G.V. Multi-faceted self-efficacy beliefs as predictors of life satisfaction in late adolescence. Personality and Individual Differences. 2007; 43 (7): p. 1807-1818.
40. Northern J, O'Brien W.H, Goetz P.W. The development, evaluation, and validation of a financial stress scale for undergraduate students. Journal of College Student Development. 2010; 51 (1): p. 79-92.
41. Britt S.L, Canale A, Fernatt F, Stutz K, Tibbetts R. Financial stress and financial counseling: Helping college students. Journal of Financial Counseling and Planning. 2015; 26 (2): p. 172-186.
42. Bandura A, Rumsey M, Walker C, Harris J. Regulative function of perceived self-efficacy. Personnel Selection and Classification. 1994; p. 261-271.
43. Schultz D.P, Schultz S.E. Theories of Personality. 7th edition. Boston, United States. Cengage Learning. 2013. [Persian].

[Downloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-14]

DOR: 20.1001.1.1735451.1401.10.4.3.3]